

VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN DE REGELGEVING OVER DUAAL LEREN, DE AANLOOPFASE EN HET STELSEL VAN LEREN EN WERKEN

Samenvatting

Dit decreet heeft een dubbele doelstelling. Ten eerste bevat voorliggend ontwerpdecreet een aantal maatregelen die de uitfasering van leren en werken mogelijk maken. Hierbij gaat het concreet om een uitbreiding van de aanloophase, kwalificeren in de aanloophase en de wijziging van de berekeningswijze van het werkingsbudget voor duale opleidingen in de centra voor deeltijds onderwijs en Syntra vzw's. Daarnaast wordt dit decreet aangegrepen om diverse technische correcties door te voeren aan de regelgeving rond duaal leren en alternerende opleidingen in het secundair onderwijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Het voorliggende decreet kadert binnen de doelstelling uit het regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering (en in zowel de beleidsnota Onderwijs als de beleidsnota Werk) om verder in te zetten op duaal leren als een volwaardige leerweg.
2. Verder sluit dit ook aan bij de beleids- en begrotingstoelichting Onderwijs van 2021 waarin de minister van Onderwijs aangeeft dat hij zal onderzoeken hoe de specifieke doelgroep van leerlingen uit centra voor deeltijds leren (dbso) een plaats kan gegeven worden in de aanloophase voor duaal leren.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

3. De doelstelling van dit decreet is tweeledig. De eerste doelstelling is gekoppeld aan de uitfasering van het stelsel voor leren en werken. Hieromtrent werden in het verleden al bekommernissen geuit vanuit zowel de beleidsdomeinen Onderwijs als Werk (zie hieromtrent ook de adviezen die VLOR, SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren schreven). Ook werd op de Vlaamse Regering van 18 december 2020 de mededeling 'Van leren en werken naar duaal leren en aanloophase: een veilige haven voor elke leerling' goedgekeurd waarin de krijtlijnen werden uitgewerkt. In voorliggend ontwerpdecreet worden er concreet bijstellingen doorgevoerd aan de aanloophase en de financiering van het duaal leren binnen de Centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) en Syntra vzw. Dit is noodzakelijk om een kwalitatief traject te kunnen aanbieden aan alle leerlingen die momenteel in het stelsel van leren en werken zijn ingeschreven.
4. Ten tweede grijpen we het decreet aan om een aantal technische aanpassingen in regelgeving rond alternerende opleidingen door te voeren. Deze technische aanpassingen bieden een antwoord op uitdagingen in functie van de uitrol van duaal leren volgende schooljaren.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

5. Wat de doelgroep leren en werken betreft, wordt in voorliggende ontwerpdecreet een bijkomende invulling gegeven aan de aanloopfase (naast diegene die reeds in de Codex Secundair Onderwijs is ingeschreven), passen we de regelgeving rond kwalificeren in de aanloopfase aan, wordt de screeningsperiode verlengd tot 25 dagen en wordt de mogelijkheid tot doorstroom van de tweede naar de derde graad op basis van vorderingen in de beroepsgerichte vorming doorgetrokken naar de lineaire organisatiewijze. Verder passen we met dit ontwerpdecreet de berekening van het werkingsbudget voor duale opleidingen in de CDO's en Syntra vzw aan, door het werkingsbudget op dezelfde manier te laten berekenen als in het voltijds onderwijs.

6. Als vermeld in 4. worden met dit ontwerpdecreet heel wat technische aanpassingen aan regelgeving doorgevoerd. Deze aanpassingen zijn van diverse aard. Het gaat onder andere om:

- De introductie van een aangepaste berekeningswijze voor de aanvullende werkingsbudget in opleidingen dbso in CDO's;
- Een verduidelijking van de situaties waaronder een werkgever geen leervergoeding moet betalen aan de leerling (bv. bij profylactisch verlof);
- Een verduidelijking van de wekelijkse duur van de stageovereenkomst alternerende opleiding.

Implementatie

7. De maatregelen in dit ontwerpdecreet gaan in vanaf 1 september 2022.

8. De aanloopstructuuronderdelen die worden geïntroduceerd met dit decreet zullen uitgewerkt worden door AHOVOKS, in overleg met de sectoren, het Departement Werk en Sociale Economie, VDAB en de onderwijsverstrekkers. De monitoring en evaluatie gebeurt door het Departement Onderwijs en Vorming (ook van de studiebekrachtiging), waarbij een beroep gedaan zal worden op gegevens van AGODI. Het kwaliteitstoezicht op aanloopstructuuronderdelen valt onder de verantwoordelijkheid van de onderwijsinspectie.

C. Totstandkomingsprocedure

9. Wat de uitfasering van leren en werken betreft, werden er twee belangrijke stappen ondernomen voorafgaand aan de uitwerking van dit ontwerpdecreet. Ten eerste vond er een intensief overlegtraject plaats met de onderwijsverstrekkers om hun visie op de aanloopfase te kennen. Daarnaast vond er ook een consultatie bij de CDO's zelf plaats, om zo maximaal geïnformeerd te geraken over de bekommernissen in de dagelijkse praktijk. Deze stappen hebben belangrijke input geleverd voor de uitwerking van het ontwerpdecreet.

10. Naast bovenvermelde consultaties werd op de Vlaamse Regering van 18 december 2020 de mededeling 'Van leren en werken naar duaal leren en aanloopfase: een veilige haven voor elke leerling' goedgekeurd waarin de krijtlijnen voor de transitie werden uitgewerkt. Vanuit VLOR, SERV en het Vlaamse Partnerschap Duaal Leren werd er ook een advies geformuleerd naar aanleiding van deze mededeling. Met verschillende elementen uit deze adviezen werd rekening gehouden, maar dit vereiste niet telkens een decretale verankering. Voor de uitwerking van dit ontwerpdecreet zijn vooral deze elementen meegenomen uit de adviezen: kwalificatiemogelijkheden in de aanloopfase, de wijziging van de berekeningswijze van het werkingsbudget voor duale opleidingen in de centra voor

deeltijds onderwijs en Syntra vzw's en een ruimere aanwending voor de middelen in de Syntra vzw wordt toegelaten.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

11. Het voorliggend ontwerp van decreet regelt gemeenschapsaangelegenheden.

E. Toelichting bij de adviezen

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren gaf advies op 17 januari 2022, de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen op 24 januari 2022 en de Vlaamse Onderwijsraad op 27 januari 2022. De belangrijkste elementen uit deze adviezen worden hier opgesomd, inclusief een reactie.

De Raad van State bracht op 16 maart 2022 een advies uit; in onderstaande wordt aangegeven hoe met de opmerkingen van de Raad van State worden omgegaan.

Vlaamse Onderwijsraad

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt ten eerste om de omkadering aan te passen voor de aanloopfase, ongeacht de aanbieder. De betrachting van voorliggend decreet was om het grootste verschil in de financiering of subsidiëring voor duaal leren en de aanloopfase weg te werken. Dit resulteerde in een gelijktrekking van de werkingsmiddelen. Voor de personeelsomkadering wordt de huidige berekeningswijze behouden, gezien de verschillen tussen aanbieders hierbij beperkt zijn. Het blijft ook nog steeds zo dat aanbieders van de aanloopfase een beroep kunnen doen op organisatoren die hiervoor ondersteuning krijgen vanuit het Europees Sociaal Fonds voor de organisatie van een extern aanbod. Leerlingen die nood hebben aan een ondersteuning omwille van een welzijnsproblematiek, kunnen ook nog steeds rekenen op de ondersteuning vanuit de NAFT-organisatoren.

Verder wijst de Vlaamse Onderwijsraad terecht op het belang van goede leerlingenbegeleiding. Op de daaraan gekoppelde vraag naar bijkomende middelen wordt niet ingegaan, maar wensen we erop te wijzen dat de initiatieven die hieromtrent opgezet worden in de context van de conceptnota leersteun ook op dit vlak een spillover moeten hebben.

De raad vraagt om de mogelijkheid te onderzoeken om stageovereenkomsten alternerende opleiding (SAO) te kunnen gebruiken in de tweede graad. Momenteel wordt de verhouding tussen de werkplek- en schoolcomponent besproken in de ontwikkelcommissies bij de standaardtrajecten. Hierbij kan de ontwikkelcommissie al de keuze maken om met een SAO te werken, ook in de tweede graad. De keuze vertrekt van het aantal uur dat een leerlingen op de werkplek kan leren. Er is geen intentie om hiervan af te wijken, zeker niet op niveau van individuele leerlingen. Het was immers altijd de bedoeling om dit per studierichting vast te leggen zodat er geen ongelijkheid of zelfs concurrentie tussen leerlingen of aanbieders kan ontstaan.

Wat de het kwalificerend traject bij de aanloopfase betreft, benadrukt de raad dat dit de uitzondering moet blijven, en opvolging van de maatregel noodzakelijk is. Dit is alleszins de betrachting van de overheid.

De raad stelt ook de vraag om de lijst met rechtopenende studies die toegang geven tot de inschakelingsuitkering af te stemmen op de modernisering. Dit is inderdaad een noodzakelijk stap, waarvoor de overheid reeds de eerste stap zette.

Sociaal-Economische Raad Vlaanderen

De Sociaal-Economische Raad Vlaanderen vraagt de aanlooffase te positioneren als een afzonderlijke leerweg, en doet een voorstel om de definitie van aanlooffase aan te passen. Het klopt dat duaal leren en aanlooffase niet aan elkaar gelijkgesteld mogen worden. Er is immers een doelgroep die baat heeft bij een aanlooffase en (nog) niet klaar is om in te stappen in duaal leren. Die nuance dient telkens in communicatie aan bod te komen. Er is echter een onderscheid tussen het genuanceerd communiceren over de aanlooffase, versus het positioneren als aparte leerweg van deze aanlooffase. Dit laatste wensen we uitdrukkelijk niet te doen. De kwalificatiemogelijkheden zijn er immers beperkter en de finaliteit van de aanlooffase is dan ook om de leerling voor te bereiden op een overstap naar een andere (duale) opleiding. Het klopt dat het ook mogelijk is om na een aanlooffase naar een ander opleidingsaanbod over te schakelen. Zo kan die OK2 ook een aansluiting vinden op een aanbod binnen het volwassenenonderwijs. Maar toch wordt in de Codex Secundair Onderwijs de link met duaal leren prominent behouden omwille van de sterke verwevenheid tussen de twee.

Het is verder ook van belang om te benadrukken dat we geen aanpassing doen aan de toelatingsvoorwaarden voor duaal leren, en de bindende screening bij instap in de aanlooffase behouden blijft. Het is bijgevolg nog steeds niet de bedoeling dat leerlingen zonder enige motivatie om (op termijn) naar duaal leren te gaan, instappen in duaal leren.

De SERV ondersteunt de uitwerking van een bijkomende invulling van de aanlooffase, en vraagt om de sectoren te betrekken bij de uitwerking. Dit zal meegenomen worden bij de concrete uitwerking van de bijkomende invulling.

De SERV vraagt om de financiering voor duaal leren en de aanlooffase te herbekijken. Zoals in de reactie op het VLOR-advies werd aangegeven, wordt in voorliggend ontwerpdecreet gefocust op het wegwerken van het grootste verschil in subsidiëring en financiering (i.c. de werkingsmiddelen) tussen de verschillende aanbieders.

Voor het kwalificerend traject op maat vraagt de SERV om te verduidelijken welke kwalificaties behaald kunnen worden, en toezicht te doen op de naleving van de voorwaarden voor deze beleidsmaatregel. Om hieraan tegemoet te komen wordt een aanpassing gedaan in de memorie van toelichting bij artikel 15 door te verduidelijken welke studiebekrachtiging behaald kan worden. Zoals in reactie op het VLOR-advies al werd aangegeven, zal deze beleidsmaatregel ook gemonitord worden.

De SERV gaat akkoord met de aanpassing aan de maximumduur van de stageovereenkomst alternerende opleiding. Dit op voorwaarde dat er niet geraakt wordt aan het aantal uren van de werkplekcomponent. Aan deze voorwaarde wordt voldaan aangezien het aantal uren van de werkplekcomponent voorwerp blijft van de besprekingen in de ontwikkelcommissie en als dusdanig wordt vastgelegd in het standaardtraject. In de memorie van toelichting wordt dit verduidelijkt.

Vlaams Partnerschap Duaal Leren

Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren staat achter de bijkomende invulling van de aanlooffase. Hun vraag om ook een studiedomeinoverschrijdende afbakening mogelijk te maken wordt niet weerhouden. Er wordt vastgehouden aan de bepaling zoals die is opgenomen in voorliggend ontwerpdecreet, met een afbakening per studiedomein of een inhoudelijk geheel binnen het studiedomein.

Voor het kwalificerend traject onderstreept het Partnerschap de vraag die ook in de SERV- en VLOR-adviezen aan bod kwam om de maatregel te monitoren, en dit te beschouwen als een uitzondering.

Met betrekking tot de aanloopfase stelt het Partnerschap dat de doelstelling van de aanloopfase niet is om leerlingen langdurig met een onbetaalde overeenkomst tewerk te stellen. Het Partnerschap raadt daarom aan om andere overeenkomsten (i.e. een stageovereenkomst) te kunnen gebruiken in duaal leren. Zoals in reactie op het VLOR-advies reeds werd aangegeven, is dit enkel wenselijk indien dit op niveau van het standaardtraject wordt beslist door de ontwikkelcommissie. Enkel zo wordt ongelijkheid of zelfs concurrentie tussen leerlingen of aanbieders vermeden.

Tot slot pleit ook het Partnerschap voor een aanpassing van de financiering. Zoals in reactie op de vorige adviezen werd aangegeven, wordt in voorliggend ontwerpdecreet gefocust op het wegwerken van het grootste verschil in subsidiëring en financiering tussen de verschillende aanbieders.

Raad van State

Het advies 17.052/1 van 16 maart 2022 van de Raad van State bevat een aantal opmerkingen bij het onderzoek van de tekst. Ten eerste heeft de Raad van State vragen bij artikel 2, met betrekking tot de toekenning van het aanvullend werkingsbudget voor leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. De Raad van State stelt dat de machtiging in artikel 2 preciezer moet worden afgebakend om in overeenstemming te zijn met het legaliteitsbeginsel in onderwijszaken in artikel 24, §5, van de grondwet. Dit is een terechte bedenking. Om hieraan tegemoet te komen, wordt de volledige systematiek achter de berekening van het aanvullend werkingsbudget opgenomen in voorliggend decreet. Het komt bijgevolg enkel nog aan de Vlaamse Regering toe om het beschikbare krediet vast te leggen.

De Raad van State heeft impliciet ook een opmerking bij het aanvullende karakter van het toegekend werkingsbudget. Op dit vlak is het belangrijk om te verwijzen naar het uitdovende karakter van de regeling, ten gevolge van de uitfasering van het stelsel van leren en werken. Met toepassing van artikel 9 en 16 wordt de berekening van het werkingsbudget in CDO's aangepast. Door de verhoging van werkingsbudget die met die twee artikels samengaat, wordt de toekenning van aanvullend werkingsbudget overbodig; het aanvullend werkingsbudget waarvan sprake in artikel 2 wordt louter tot en met schooljaar 2025-2026 toegekend.

Ten tweede stelt Raad van State dat de memorie van toelichting bij artikel 7 voor de duidelijkheid best wordt aangevuld. In artikel 7 doen we een wijziging aan artikel 357/11 van de Codex Secundair Onderwijs. We voeren deze wijziging echter niet door in artikel 357/45 wat het corresponderend artikel is voor de aanloopfase. In de memorie van toelichting bij artikel 7 voegen we de motivering toe, waarom deze aanpassing niet noodzakelijk is in artikel 357/45.

Een derde opmerking van Raad van State heeft betrekking op artikel 10, waarin wordt gestipuleerd dat de centra voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen de middelen die gegenereerd worden voor duaal leren ook kunnen inzetten voor hun leertijd-opleidingen. De Raad van State wijst erop dat het niet aangewezen is om in een decreet te verwijzen naar teksten van lager hiërarchisch niveau, in concreto een besluit van de Vlaamse Regering. Om hieraan tegemoet te komen, wordt in artikel 10 de verwijzing opgenomen naar de bepalingen omtrent de subsidiëring van de centra als vastgelegd in het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding.

Tot slot stelt de Raad van State nog diverse tekstuele wijzigingen voor aan de voorliggende decreettekst in artikel 5, 6, 7, 14 en 20. Deze wijzigingen werden allen doorgevoerd.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Behoeft geen toelichting

Hoofdstuk 2. Wijzigingen aan het decreet leren en werken

Artikels 2. In het decreet leren en werken werd al opgenomen dat centra voor deeltijds onderwijs recht hebben op het aanvullend werkingsbudget, een principe wat ook werd aangehouden in het decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase. Tot en met schooljaar 2018-2019 werden deze berekend op basis van prestaties in voortrajecten, IBAL, brugproject en arbeidsdeelname. In schooljaar 2019-2020 werden de voorbereidende fases in het stelsel van leren en werken hervormd, waardoor andere parameters moesten uitgewerkt worden voor de berekening van het aanvullend werkingsbudget. In lijn met de tot dan toe bestaande regelgeving, werd dit uitgewerkt door rekening te houden met de prestaties in de aanloopfase en arbeidsdeelname.

Bovenstaande berekeningswijze is echter niet in lijn met de algemene ambitie van dit stelsel leren en werken, waarbij centra dienen te streven naar een invulling van het voltijds engagement voor elke leerling. Bovenstaande redenering zet enkel maar in op het geleverde resultaat, daar waar de leerling waarvoor het voltijds engagement niet kan worden behaald, vaak een grotere inspanning van de trajectbegeleider vraagt. Bovenstaande berekeningswijze valoriseert de inspanning van het centrum dan ook onvoldoende en dient te worden bijgestuurd. In het voorliggende artikel, passen we het mechanisme aan in die zin dat voor de berekening van het aanvullend werkingsbudget wordt gekeken naar de regelmatige leerlingen ingeschreven in het deeltijds beroepssecundair onderwijs in de CDO's op de teldatum van 1 februari van het voorgaande schooljaar. Om te komen tot het bedrag per leerling wordt het beschikbare krediet gedeeld door het totale aantal regelmatige leerlingen ingeschreven in de centra voor deeltijds onderwijs in Vlaanderen. Dit bedrag wordt per centrum vermenigvuldigd met het aantal regelmatige leerlingen ingeschreven in een opleiding van het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

De Vlaamse Regering bepaalt het beschikbare krediet. Dit krediet is reeds beschikbaar op de Onderwijsbegroting. Met voorgaande artikel wordt enkel de berekeningswijze aangepast, waardoor dit artikel geen budgettaire impact heeft.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen aan de Codex Secundair Onderwijs

Artikel 3. In paragraaf 6 van artikel 2 van de codex secundair onderwijs zijn de bepalingen opgenomen die van toepassing zijn op de Syntra vzw's. Met het voorliggende decreet doen we twee wijzigingen aan deze opsomming. Ten eerste voegen we artikel 14, paragrafen 1 en 3 toe: deze bepalingen laten aan Syntra vzw toe om de erkenning van een structuuronderdeel aan te vragen.

Ten tweede nemen we in de opsomming ook de artikelen rond het ondersteuningsmodel op. Deze waren in het verleden niet opgenomen; dit zorgt ervoor dat leerlingen in een duale opleiding in de Syntra vzw's momenteel geen beroep kunnen doen op ondersteuning, terwijl deze opleidingen wel worden

beschouwd als voltijds secundair onderwijs. Dit is een inconsistentie. Om hieraan tegemoet te komen, worden artikels 314/8 en 314/9 van de Codex Secundair Onderwijs ook van toepassing gemaakt voor leerlingen in een duale opleiding in de Syntra vzw's. Op deze manier kunnen deze leerlingen ook gepaste ondersteuning krijgen (indien ze over een gemotiveerd verslag of verslag beschikken), net zoals andere leerlingen in het voltijds secundair onderwijs.

Momenteel zitten er in de Syntra vzw's een 300-tal leerlingen in duaal leren en een 850-tal leerlingen in de Leertijd. Tegen schooljaar 2025-2026 zal het stelsel van leren en werken volledig opgeheven en zijn alle opleidingen Leertijd omgezet naar duale structuuronderdelen.

Een eerste analyse van de databanken geeft aan dat momenteel 17 leerlingen met een gemotiveerd verslag en 11 met een verslag ingeschreven zijn in een duale opleiding in de Syntra vzw's. Zij zouden op basis van het voorgestelde artikel in aanmerking komen voor ondersteuning. Het aantal leerlingen is dus relatief beperkt, waardoor het toegang geven tot ondersteuning slechts een beperkte invloed zal hebben op het systeem van het ondersteuningsmodel.

Artikel 4. Dit is een technische rechtzetting om artikel 133/4, §2 van de Codex Secundair Onderwijs in overeenstemming te brengen met het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur. Deze wijziging brengt een einde aan de tegenspraak tussen de Codex Secundair Onderwijs (die stelde dat alle studierichtingen van de finaliteit arbeidsmarkt van de tweede graad secundair onderwijs tot een bewijs van onderwijskwalificatie leiden) en het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur (dat een beroeps- of deelkwalificatie vereist om tot een onderwijskwalificatie te leiden).

Alle studierichtingen van de finaliteit arbeidsmarkt blijven tot het getuigschrift van de tweede graad leiden, maar niet al deze getuigschriften zullen het label "onderwijskwalificatie 2" dragen.

Artikel 5. Door de maatregelen die we met dit decreet nemen op het vlak van aanloopfase, in concreto de uitwerking van een bijkomende invulling van de aanloopfase, dringt een aanpassing van de regelgeving rond curriculumdossiers zich op. Momenteel is in artikel 147/1 van de Codex Secundair Onderwijs opgenomen dat voor elk structuuronderdeel een curriculumdossier uitgewerkt wordt. Echter, voor de aanloopstructuuronderdelen is dit niet wenselijk; ten eerste zou dit planlast betekenen voor de onderwijsverstrekkers die bijkomende curriculumdossiers moeten uitwerken. Ten tweede wordt de inhoudelijke link met de duale structuuronderdelen niet meer duidelijk. Daarom stellen we voor om voor aanloopstructuuronderdelen geen afzonderlijke curriculumdossiers uit te werken, maar dit telkens te verwerken in de curriculumdossier van het verwante structuuronderdeel of structuuronderdelen. Dit is ook in lijn met de rubrieken van het curriculumdossier als vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs. In bijlage bij dit besluit wordt immers bepaald dat het aanloopstructuuronderdeel is opgenomen in het curriculumdossier van het verwante structuuronderdeel.

Artikel 6. Met dit artikel doen we een aanpassing aan de regels rond programmatie van de aanloopstructuuronderdelen. Wanneer een aanbieder op de vaste teldag (1/10) geen regelmatige leerlingen in een duaal structuuronderdeel telt dan mag de aanbieder tijdens dat schooljaar het duale structuuronderdeel niet aanbieden en afhankelijk van de situatie is een nieuwe programmatie-aanvraag nodig. Aangezien een aanloopstructuuronderdeel altijd kan opstarten (mits een aanbieder de toelating heeft om het hieraan verbonden duale structuuronderdeel aan te bieden), en instroom in het bijhorende duale structuuronderdeel daardoor ook op elk moment kan, is het logischer om op de teldatum van 1/10 niet enkel te kijken

naar regelmatige leerlingen op niveau van de duale opleiding maar ook op het niveau van de aanloopstructuuronderdelen die aan het standaardtraject van het duale structuuronderdeel zijn gekoppeld. Het eerste lid van artikel 357/6 wordt aangepast om hiermee in lijn te zijn.

In artikel 357/6 was al een tweede teldatum in juni opgenomen om te bepalen welke duale opleidingen nu uiteindelijk in het onderwijsaanbod van een aanbieder waren opgenomen. In lijn met de aanpassing in het eerste lid van het artikel, voegen we in het tweede lid toe dat er hierbij ook rekening kan gehouden worden met leerlingen die regelmatig in een aanloopstructuuronderdeel zijn ingeschreven. Dit vermijdt een overbodige heraanvraag voor de scholen en biedt rechtszekerheid aan de leerling wat het studieaanbod betreft.

Artikel 7. Bij het opstellen van het decreet duaal leren werden de toelatingsvoorwaarden met betrekking tot leeftijd in grote mate geschreven in lijn met die van het stelsel voor leren en werken. Dit resulteerde in een mogelijkheid tot inschrijving van leerlingen vanaf het begin van het schooljaar waarin zij de leeftijd van de deeltijdse leerplicht zullen bereiken; hierdoor zou een leerling kunnen inschrijven die nog 14 is, en pas de leeftijd van 15 jaar bereikt doorheen het schooljaar. Volgens federale regelgeving kan een leerling op deze leeftijd echter nog niet naar de werkplek. Gezien een leerling in duaal leren binnen de 20 opleidingsdagen een werkplek moet hebben, belemmert een instap op die leeftijd de succesvolle verderzetting van het traject. Met dit artikel opteren we er dan ook voor om deze uitzondering in artikel 357/11 van de Codex Secundair Onderwijs op te heffen, en het niet meer mogelijk te maken dat leerlingen worden ingeschreven in duaal leren vanaf het begin van het schooljaar waarin zij de leeftijd van de deeltijdse leerplicht zullen bereiken. Pas vanaf het moment dat de leerling deeltijds leerplichtig is, zal deze in duaal leren kunnen inschrijven.

In artikel 357/45 van de Codex Secundair Onderwijs is een analoge bepaling als in artikel 357/11 opgenomen omtrent de toelatingsvoorwaarden voor leerlingen in de aanloopfase. In dit artikel doen we echter geen wijziging aan de formulering. In duaal leren is de participatie op een reële werkplek fundamenteel. In de aanloopfase is dit echter anders, in die zin dat in de aanloopfase lang niet altijd een participatie op een reële werkplek gebeurt. Participatie op een werkplek kan in de aanloopfase wel (via artikel 357/46, §4), maar daarnaast kan de aanbieder van de aanloopfase ook zelf een aanloopfase vormgeven, of kan er beroep gedaan worden op een externe organisator (zie artikel 357/53) die de leerling bijvoorbeeld in interne ateliers of via vormingen extra ervaring laat opdoen. Een leerling die nog niet voltijds leerplichtig is, kan nog niet naar de werkplek maar kan wel een invulling van de aanloopfase doorlopen door de aanbieder van de aanloopfase zelf of een externe organisator. Dit heeft ook een meerwaarde in die zin dat een voltijds leerplichtige leerling die de motivatie heeft om een duaal traject te volgen, al via een aanloopfase kan voorbereid worden om vervolgens de overstap te maken naar duaal leren op het moment dat de leerling heeft voldaan aan de voltijdse leerplicht. Om deze reden is het niet nodig om de bepaling in artikel 357/45 op te heffen.

Artikel 8. Tot op heden is er in duaal leren enkel flexibiliteit in doorstroom over graden heen op basis van de beroepsgerichte vorming in een modulaire opzet. Bij een lineaire opzet is dergelijke doorstroom niet voorzien. Vanuit inhoudelijk standpunt is de beperking echter niet meer noodzakelijk en kan er decretaal worden ingegrepen opdat doorstroom over graden heen op basis van beroepsgerichte vorming ook binnen lineaire trajecten mogelijk is. Een doorstroom is immers maar mogelijk wanneer een leerling een beroepskwalificatie behaalt, waarbij de vaststelling vanuit de ontwikkelcommissies is dat op het niveau van de OK2 er vaak maar één beroepskwalificatie wordt nagestreefd, waardoor een opdeling in modulair/lineair niet relevant is in functie van de doorstroom.

Artikel 9. Met dit artikel laten we het werkingsbudget in duaal leren voor alle aanbieders op dezelfde manier berekenen, namelijk zoals die berekend worden in het voltijds onderwijs. Dit is in lijn met bepaling 357/2 van de codex waarin we duaal leren definiëren als voltijds onderwijs. Door deze wijziging, genereert elke leerling 18 of 22 punten, in vergelijking met de 10 punten die leerlingen in duaal leren in de centra voor deeltijds onderwijs en centra voor de vorming van zelfstandige en kmo genereren.

Het aanvullend werkingsbudget die toegekend worden aan de centra voor deeltijds onderwijs, waren van bij oorsprong bedoeld om het verschil in werkingsbudget met voltijdse scholen te beperken. Aangezien we in dit artikel overgaan tot de gelijkschakeling, is het aanvullend werkingsbudget in opleidingen duaal leren in de CDO's niet meer nodig.

Artikel 10. De financiering van duale opleidingen in de Syntra vzw's is anders dan die van hun leertijd-opleidingen. Bij decreet werd vastgelegd dat alle middelen die gegenereerd worden door de duale opleidingen ook daarvoor ingezet moeten worden en dat dat als dusdanig aangetoond moet kunnen worden.

Vanaf schooljaar 2022-2023 start de uitfasering van het stelsel van leren en werken. Hiermee zal het leertijd-aanbod stelselmatig verdwijnen. Wel zal het aanbod aan duaal leren tezelfdertijd groeien. Door deze beweging zal het aandeel van leerlingen in de leertijd kleiner worden; dit zorgt er mogelijk voor dat het onderwijs in de leertijd in het gedrang komt als de middelen die daar gegenereerd worden afnemen. Om hieraan tegemoet te komen, laten we toe dat Syntra vzw's de middelen gegenereerd door duale opleidingen vanaf 2023-2024 ook kunnen inzetten voor de leertijd. Dit kan enkel toegepast worden als alle beschikbare subsidies voor de leertijd, als opgenomen in hoofdstuk VI, afdeling 6, van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding", zijn uitgeput. De Syntra vzw's moeten kunnen aantonen welke middelen duaal leren worden aangewend in de leertijd.

De overheveling van middelen mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de duale opleidingen. De Syntra vzw's dienen de kwaliteit van deze opleidingen te waarborgen, zoals ook kan nagegaan worden in het gezamenlijk kwaliteitstoezicht door de Onderwijsinspectie en de Vlaamse Sociale Inspectie.

Artikel 11. De verwijzing naar Syntra Vlaanderen is zonder voorwerp gelet op de opheffing van dit agentschap. Het departement Werk en Sociale Economie neemt de bevoegdheid in het kader van duaal leren over van Syntra Vlaanderen. Er dient in dat kader steeds naar het departement Werk en Sociale Economie te worden verwezen.

Artikel 12. In dit artikel voorzien we een bijkomende invulling van de aanloopfase. Oorspronkelijk konden de competenties uit een aanloopstructuuronderdeel enkel rechtsreeks afgeleid zijn uit één specifiek standaardtraject van een duale opleiding. Door deze werkwijze garanderen we dat een leerling na afloop van het aanloopstructuuronderdeel eenvoudig kan overstappen naar de duale opleiding omdat de aangeleerde competenties al relevant zijn in het kader van de duale opleiding.

In het nieuwe artikel voorzien we naast bovenstaande invulling nog een bijkomende invulling in die zin dat de competenties van een aanloopstructuuronderdeel ook kunnen afgeleid zijn uit een studiedomein, of een afgebakend geheel binnen een studiedomein. Bij deze invulling is het aanloopstructuuronderdeel minder determinerend naar één duale opleiding, maar kunnen competenties geselecteerd worden die breder gaan en voorbereiden op opleidingen in het studiedomein. Op deze manier kan er in deze invulling van de

aanloophase meer oriënterend gewerkt worden met leerlingen. Deze bijkomende invulling van de aanloophase is enkel mogelijk op niveau van de tweede graad.

Artikel 13. Met dit artikel verduidelijken we de programmatieprocedure voor aanloopstructuuronderdelen, onder meer door expliciet de verwijzing naar de twee invullingen van de aanloophase op te nemen. Het principe blijft hetzelfde: een goedkeuring tot programmatie van een duaal standaardtraject betekent meteen ook de goedkeuring om de aanloopstructuuronderdelen (in de twee invullingen) die aan dat duale structuuronderdeel gekoppeld kunnen worden, te mogen aanbieden. De toelating om een aanloopstructuuronderdeel afgeleid uit een studiedomein, of een afgebakend geheel binnen een studiedomein, aan te mogen bieden, opent andersom geen rechten om andere duale structuuronderdelen uit het studiedomein (of het afgebakend geheel binnen het studiedomein) te mogen inrichten, buiten die duale structuuronderdelen waarvoor de aanbieder reeds de expliciete toelating heeft.

Artikel 14. Leerlingen die inschrijven in een aanloophase, worden gescreend op arbeidsmarktberedheid, i.e. op zijn minst de bereidheid vertonen om naar een arbeidsmarktgerichte studierichting via duaal leren te willen gaan. Deze bereidheid wordt nagegaan in een screeningsperiode. In voorliggend artikel worden twee wijzigingen gedaan aan de screening bij aanvang van de aanloophase.

Ten eerste, wijst overleg met CDO's uit dat er tijd nodig is om deze screening kwalitatief te kunnen doen. Om hier rekening mee te houden, verlengen we de 14 dagen die al waren opgenomen tot 25 dagen vanaf de eerste lesbijwoning. Dit moet voldoende tijd bieden aan alle aanbieders van de aanloophase om een kwalitatieve screening te doen.

Ten tweede doen we een aanpassing voor leerlingen waarvan de screening aantoont dat ze niet klaar zijn om een aanloopstructuuronderdeel aan te vatten. Zij kunnen terug inschrijven in de school waar ze ervoor waren ingeschreven, waarbij het schoolbestuur zich niet kan beroepen op capaciteitsoverwegingen. Het schoolbestuur mag de inschrijving niet weigeren.

Artikel 15. In dit artikel doen we een aanpassing van de mogelijke studiebekrachtiging in de aanloophase. De aanloophase is van bij oorsprong opgevat als een voorbereidend traject om een leerling op eigen tempo voor te bereiden op een instap in een duale opleiding, of eventueel een andere vervolgopleiding. Tijdens dit traject kan er gewerkt worden aan arbeidsgerichte, loopbaangerichte en/of vaktechnische competenties. In het aanloopstructuuronderdeel worden de vaktechnische competenties opgesomd waaraan gewerkt kan worden in aanloophase. Deze opsomming van vaktechnische competenties is afgeleid uit het standaardtraject van een duale opleiding (cfr. punt 1° in artikel 12 van dit decreet), of een aantal duale opleidingen (cfr. punt 2° in artikel 12 van dit decreet).

Deze conceptualisering van de aanloophase werkt ook door in de certificering die er mogelijk is. Aangezien er enkel een selectie van competenties kan worden aangeboden uit het(de) bovenliggende traject(en), kan er niet dezelfde studiebekrachtiging worden uitgereikt als in een bovenliggend duaal traject. Het gevolg hiervan is dat er in de aanloophase vooral een bewijs van competenties uitgereikt kan worden, en slechts in sommige gevallen een bewijs van beroeps- of deelkwalificatie (als de selectie van competenties een volledige beroeps of deelkwalificatie omvat).

In diverse adviezen werd aangegeven dat een overstap naar een duaal traject niet voor elke leerling realistisch is. In het voorliggende artikel wordt daarom de mogelijkheid tot een kwalificerend traject op maat geïntroduceerd; als gedurende het traject in een aanloophase blijkt dat een overstap naar duaal leren niet mogelijk is (veelal omdat de leerling nog niet klaar is om te leren op een werkplek), kan de

klassenraad beslissen om voor die leerling de competenties uit het standaardtraject van het bovenliggende duale traject na te streven. Op basis van de competentieverwerving van de leerling kan dan de studiebekrachtiging uit dat standaardtraject uitgereikt worden. Een aantal bemerkingen hierbij zijn van belang:

- Ten eerste is dit enkel mogelijk voor aanloopstructuuronderdelen op niveau van de tweede graad;
- Ten tweede is dit enkel mogelijk voor aanloopstructuuronderdelen rechtstreeks afgeleid uit een duale opleiding (cfr. punt 1° in artikel 12 van dit decreet). Het gaat dus om competenties uit het standaardtraject van de duale opleiding 2^e graad, waarin het aanloopstructuuronderdeel is opgenomen. Bijgevolg kan een leerling in een kwalificerend traject op maat er een getuigschrift van de tweede graad, onderwijskwalificatie niveau 2 behalen, of een bewijs van beroeps- of deelkwalificatie zoals dat is opgesomd in het duale standaardtraject van de duale opleiding 2^e graad, waarin het aanloopstructuuronderdeel is opgenomen;
- Ten derde, doet de introductie van het kwalificerend traject op maat geen afbreuk aan het concept van de aanloopfase als een voorbereidend traject.
- Tot slot moet de school de noodzaak aan een kwalificerend traject op maat kunnen aantonen ten aanzien van de Onderwijsinspectie in geval van een doorlichting.

De specifieke structuur van duaal leren en de aanloopfase met afzonderlijke groepsnummers, laat toe om een grondige monitoring te doen van de aanloopfase, en certificering die daar wordt toegekend. De onderwijsadministratie zal deze monitoring uitvoeren.

Artikel 16. De de wijziging van de berekeningswijze van het werkingsbudget voor centra voor deeltijds onderwijs en Syntra vzw's die we doorvoeren in artikel 9, trekken we ook door naar de aanloopstructuuronderdelen.

Artikel 17 en 18. Bij de uitwerking van het decreet duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs werd bepaald dat scholen voor buitengewoon secundair onderwijs bij een programmatie van een duaal structuuronderdeel dienen aan te tonen dat ze reeds over expertise beschikken door middel van een nauw verwante opleiding in hun aanbod. Zulke bepaling bracht echter een ongewenst neveneffect met zich mee. Het huidige niet-duale aanbod binnen het buitengewoon secundair onderwijs is immers beperkter dan het duale aanbod, waardoor er voor verschillende duale opleidingen geen niet-duale tegenhanger is. Het gevolg is dat deze duale opleidingen niet kunnen worden geprogrammeerd. Om ervoor te zorgen dat alle duale opleidingen uit het buitengewoon secundair onderwijs wel degelijk geprogrammeerd kunnen worden, wordt met deze artikels de bepaling van het verwantschap geschrapt. Op deze manier krijgen scholen voor buitengewoon secundair onderwijs ook meer vrijheid om een heroriëntering van hun aanbod naar duaal leren te doen.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen aan het decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen (decreet OAO)

Artikel 19. Conform artikel 4 van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen kunnen overeenkomsten tot uitvoering van een alternerende opleiding enkel worden gesloten door

- 1° een regelmatige leerling;
- 2° een onderneming die erkend is conform art. 7 van het decreet alternerende opleidingen;
- 3° een opleidingsverstrekker (in het decreet alternerende opleidingen gedefinieerd als een onderwijs- of opleidingsinstelling erkend door de Vlaamse Gemeenschap).

In het kader van interregionale en internationale mobiliteit wordt op dit moment in het decreet al mogelijk gemaakt dat een Vlaamse opleidingsverstrekker voor de leerlingen die een alternerende opleiding volgen, samenwerkt met een onderneming gevestigd buiten de Vlaamse Gemeenschap. Wanneer in dit kader operationele afspraken worden gemaakt, wordt er gemikt op wederzijdse mobiliteit. Dat impliceert dat bv. een opleidingsverstrekker erkend door de Franse Gemeenschap voor zijn leerlingen in alternerende opleiding evenzeer kan samenwerken met ondernemingen gevestigd in de Vlaamse Gemeenschap. Wanneer we de logica van het decreet volgen wordt de onderneming erkend volgens de regelgeving in Vlaanderen en wordt er gebruik gemaakt van de overeenkomsten zoals deze in dit kader binnen de Vlaamse Gemeenschap werden voorzien.

Met dit artikel wijzigen we artikel 4 uit het decreet OAO zodat bepaalde overeenkomsten tot uitvoering van de alternerende opleiding ook gesloten kunnen worden tussen een Vlaamse onderneming en een school erkend door bv. de Franse Gemeenschap, voor een leerling uit de Franstalige Gemeenschap. Op deze manier kunnen leerlingen uit andere landen of gemeenschappen ook een invulling hebben met een overeenkomst in Vlaanderen. Voor deze leerling zal het studieprogramma uit het andere land of de andere gemeenschap gevolgd worden, wat uiteindelijk kan resulteren in studiebekrachtiging uit dat land of die gemeenschap.

Het Departement Werk en Sociale Economie oordeelt over de gelijkwaardigheid van een opleidingssysteem buiten de Vlaamse Gemeenschap en kan een samenwerkingsovereenkomst sluiten met de aldaar bevoegde instantie.

Artikel 20. In het advies 68.119/1 van 3 november 2020 van de Raad van State over het ontwerp van besluit van de Vlaamse regering houdende uitvoering van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen werd gesteld dat het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen niet uitdrukkelijk voorziet in de mogelijkheid tot vrijstelling van de verplichting om een mentoropleiding te volgen. Dit is nochtans steeds de ratio legis geweest van de betrokken decretale bepaling. Maar om aan deze bezorgdheid tegemoet te komen wordt deze mogelijkheid nu expliciet in artikel 7, § 1, eerste lid, 1°, c, van het decreet opgenomen. Op basis van artikel 7, §1, derde lid van het decreet, dat een delegatie aan de Vlaamse Regering bevat om dit verder te regelen, wordt in het uitvoeringsbesluit verder bepaald dat het sectoraal partnerschap (of het Vlaams Partnerschap duaal leren in sectoren zonder sectoraal partnerschap) beslist over de vrijstellingen.

Artikel 21. Leerlingen in een alternerende opleiding (dual learning of learning and working) volgen sinds 1 september 2019 de schoolvakantieregeling (conform artikel 19 van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen). Onder bepaalde voorwaarden kan daarvan worden afgeweken. In dat geval moeten de opleidingsdagen in een schoolvakantie worden gerecupereerd tijdens de lesweken op dagen dat de leerling zou worden opgeleid in de onderneming.

De schoolvakanties zijn onbetaald. De leerlingen verbonden door een overeenkomst van alternerende opleiding bouwen ook betaalde vakantiedagen op en moeten die opnemen tijdens de schoolvakanties zodat hun vakantiedagen beperkt blijven tot de schoolvakantiedagen.

Sommige ondernemingen maken gebruik van een collectieve sluiting wegens jaarlijkse vakantie. Meestal is dit tijdens een schoolvakantie maar een collectieve sluiting kan zich ook voordoen tijdens de lesweken. In dat laatste geval kan de leerling niet worden opgeleid in de onderneming maar kan hij ook geen betaalde vakantiedagen opnemen.

De wijziging van dit artikel zorgt ervoor dat de leerling in dat geval toch betaalde vakantiedagen kan opnemen, echter enkel na uitputting van de eventuele recuperatiedagen waar hij nog recht op heeft. Als de leerling onvoldoende opgebouwde betaalde vakantiedagen heeft om alle dagen van de collectieve sluiting te overbruggen kan voor deze of de resterende dagen tijdelijke werkloosheid wegens collectieve sluiting worden aangevraagd.

Artikel 22. Het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen bepaalt dat de onderneming een leervergoeding moet betalen zowel voor de opleiding in de onderneming als voor het volgen van de lessen en de activiteiten die gelijkgesteld zijn met lessen. De praktijk leert dat dit principe in bepaalde, specifieke gevallen niet realistisch is. Het gaat hier dan om tijdelijke gedeeltelijke schorsingen van de overeenkomst van alternerende opleiding waarbij de leerling wel de lessen kan volgen, maar niet kan worden opgeleid op de werkplek (bv. door lichamelijk letsel ten gevolge van een ongeval) of ervoor kiest niet te worden opgeleid op de werkplek (in geval van facultatief gedeelte van pre- of postnataal verlof). In veel gevallen gaat het hierbij om situaties die verschillende weken tot maanden kunnen aanhouden. Om te vermijden dat de overeenkomst vroegtijdig wordt beëindigd of dat de onderneming zal afhaken als werkplek omdat het gedurende die periode een leervergoeding moet betalen voor de dagen bij de aanbieder, wordt in dit artikel de volgende wijziging doorgevoerd. De leervergoeding moet niet worden betaald voor het volgen van de lessen in de volgende gevallen:

1. tijdens het facultatief gedeelte van het pre- en postnataal verlof waarbij de leerling de lescomponent volgt, maar niet de werkplekcomponent;
2. bij profylactisch verlof tijdens de werkplekcomponent;
3. bij tijdelijk gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid waarbij de leerling niet geschikt wordt bevonden om opgeleid te worden tijdens de werkplekcomponent, maar wel tijdens de lescomponent en na uitputting van de eventuele gewaarborgde leervergoeding. Dit laatste zorgt ervoor dat zolang de onderneming een gewaarborgde leervergoeding verschuldigd is voor de werkplekcomponent, de lesdag wel moet worden vergoed.

In al deze gevallen kan de leerling, als aan de voorwaarden is voldaan, voor het luik werkplekcomponent terugvallen op een vervangingsinkomen. De leerling blijft ook verzekerd voor arbeidsongevallen op de lesplaats.

Artikels 23 en 24. Conform artikel 9 van het decreet van 10 juni 2016 tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen is de overeenkomst van alternerende opleiding een voltijdse overeenkomst. Het voltijdse karakter vertaalt zich dan in het aantal uur dat aan het geheel van de overeenkomst dient te worden gegeven (lescomponent én werkplekcomponent) en wordt afgeleid van de cao van deze sector. Dit betekent in de realiteit dat overeenkomsten 38u kunnen omvatten, waarvan een groot deel op de werkplek. Deze bepaling geldt in principe ook voor de stageovereenkomst alternerende opleiding.

De stageovereenkomst alternerende opleiding wordt vooral gebruikt in duale opleidingen van het TSO. In deze opleidingen is er een kleiner aandeel werkplekcomponent waardoor de scholen moeten instaan voor een groter aandeel lescomponent, om te komen tot het totaal aantal uren zoals bepaald door de cao. Dit is voor deze scholen niet altijd haalbaar, noch wenselijk.

Met deze twee artikels wordt bepaald dat de stageovereenkomst alternerende opleiding niet langer beschouwd wordt als een voltijdse overeenkomst is (artikel 23). De stageovereenkomst moet gesloten worden voor minstens 28 uur per week en maximaal de gemiddelde wekelijkse voltijdse arbeidsduur van toepassing in de onderneming (artikel 24). Dit doet geen afbreuk aan het aantal uren van de werkplekcomponent zoals dat vastgelegd is in het standaardtraject.

Hoofdstuk 5. Slotbepaling

Artikel 25. Alle artikels treden in werking op 1 september 2022.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en
Landbouw,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS